

ادبیات عمومی و ادبیات علمی

هفته‌لق سیاسی، علمی و ادبی غزته‌در

جلد : ۲

سنه : ۲ - ۸ صفر ۱۳۳۹ هجری ايرتسی ۲۴ تشرین ثانی ۱۹۱۷ نو و ۱۳ - ۴۳

اجمال فکر

قوه کج ملی یازی — سر لوحه‌ضری کوروب ده بزوی ده « اصلاح حروف » ایله چالیشانلردن ویکی برشکلده یکی بریازی ایجاد ایدهلردن ظن ایتیه‌کنر . فی الواقع بردن بره اویله بر فکره ذاهب اولسه‌کنر حقکنر درکاردر . الیوم قولاندیغمن عرب حروفی تورکجه‌یی یازوب اوقومغه غیر مساعد اولدیغندن طوتدیریلهرق ، املاضک اصلاحی کبی ، حروفضک اصلاحنه‌ده تشبث ایدلمش ، حتی برده ، بیلم قاج سنه مقدم ، « اصلاح حروف جمعیتی » نامیله بر جمعیت تشکیل اولونمشدی . بوجعیتک مساعیسنه بر نتیجه ویروب ویره‌مه‌دیکنه واقف دکاز . شونی بیلورزکه اصلاح حروفخیلر بر قاج طبقه وزمه‌یه آیریلیور . بونلرک مختلف سنی واجتهادلرینک متنوع محصوللرینی کوردک . بعضلری جزئی تبدلاتله موجود حروفی قولانلق ، بعضلری ینه حروف حاضرهدن مقتبس منفصل ومنفرد حرفلر ایجاد ایتک صورتیله غایه‌یه وارمق ایسته‌بورلردی .

حرفخیلر آراسنده بالنسبه اک شایان قبول و معقول دوشونلر ، شبه‌سزکه ، آنجق موجود حرفلرده تعدیلات جزئیله طرفداری اولانلردر . قارئلریزه بوزمه‌یه منسوب ، دیون جموعیه اوستریالی داینلر وکیلی موسیو (پاول فون یانقو) بی تقدیم ایدهرز . مالیوندن اولان بو ذات - اطلاعزه نظراً - تورکجه‌ضری ایلده توغل ایتمش ، تورکجه یازینک اصلاحی ایچون برخیلی تدقیقات وتبعاتده بولونمشدر . بوخصوصه دائر تنظیم ایتدیکي اثر دردست طبع وتمشیلدر . وقریباً آلمانجه اولارق (لایپسیخ) موزه‌سی مدیری دوقتور (شرام) طرفندن لایپسیخده طبع ایدلمکده اولان (آزه‌یوفور شریفقونده) نامنده کی رساله‌ایله میدان انتشاره وضع ایدیلجه‌جکدر . اثرک آریجه‌تورکجه نسخه‌سی ده نشر اولونوب بوبابده بیان فکر ایدیله‌بیلمه‌سی ایچون صلاحیتدار ذواته ومحافله تقدیم اولوناجقدر .

دوقتور فون (یانقو) تعدیلات جزئیله اجرا ایتدیکي ، یازی‌یه « تورکجه ملی یازی » عنوانی ویریور . مومی‌ایله هرشیدن اول بوکونکی یازیمزه طرفداردر . « تورکجه یازی » اشکال تحریراعتباریله

بر شاه اثر دینکه سزادر . چونکه یازی یازیلیر ایکن ال طبیعی و راحت بر صورتده اویناتیله بیلیر . بناءً علیه بالازمت تحریره الویریشلیدر . کله لر یگدی کیردن ایجه تفریق و تمیز ایدیله بیله جک بر شکل آلیر و کله لرک قیصه لنی دیگر لسانلرده مستعمل اولان استه نوغرافی اصولنه پک یاقیندر . « دینه ن ملی یازی صاحبی ، شیمدیکی یازینک اشکال تحریر اعتباریله حائز اولدینی فوق العاده محسناتی محافظه شرطیله ، آنجق شواصلاحاته استناد ایدیور :

(۱) — یازیلان هر هانکی بر کله یالکز بر صورتله اوقونابیلمه لیدر ؛ (۲) — تلفظ ایدیلن هر بر کله یالکز بر صورتله یازیله بیلمه لیدر ؛ (۳) — دوغری اوقویوب یازه بیلیمک ایچون حرفلرک طرز تلفظی و برقاق معین قاعده بی اوکره نک کفایت ایتمه لیدر ؛ (۴) — یکی یازی شیمدیکی یازی به ممکن اولدینی قدر یاقلاشمالیدر .

موسیو (یانقو) مقصدینه وصول ایچون ، یکیدن بعض اشارات وضع ایتکده و یا موجود بعض اشارتلردن استفاده ایله مکده در . بر هنوز اثری کورمه دک . کورونجه آریجه بیان مطالعه ایتک اوزره شیمدیلاک یالکز مؤلف محترمک حسن نیتی و مساعیسنی تحسین وقبریک ایدرز .

تاریخ و قصه و بییه و بییه طرز تلقیسی . — تاریخ، اول بول، و ثائقه مستند بر اثر فلسفی و ادبیدر . ماهیت ادبیه و حکمییه سی اولیان اثر تاریخ دکلدرد . یالکز و وقوعاتی حاکی بر اثر و شیوه یی به ایسه اورویا لسانلرنده « قرونیک » دینرکه بونک ترکیه ده جالا مقابلی یوقدر . برده مقصد و الغرض یازیلش بعض کتب تواریخ و اردرکه بونلر - تاریخ - ی کوچولتور . برده بو آرائق، بر چوق کتب تاریخیه انتشار ایدیورکه بونلرک فلسفی و ادبی برر ماهیتی یوقدر . موجود و ثائق ، میزان حاکمه دن کچمه دن ، کلیشی کوزل صره لانه در . بونلردن بر حکم و معنی چیقماز . و ثائقک تدقیقی و آنلردن مطالعات عمومییه استخراجی ایسه بر اثر صنعتدر . اجتهادده طرز تلقیده مؤرخلر خطا ایتسه لر بیله سغیلری مشکوردرد . مثلاً (ردنان) ک نصرانیت تاریخی علماً مجروح ، حکما ده معتل اولقله برابر ، ینه شایان قید و نظر بر اثر تاریخیدر . بزی ، ماضی یی و وقوعاتی تنویر ایدر . خطالرنده بیله بر علویت واردرد . لورد (ماق اوله) یک تجارب تاریخییه سی ده اوله . بو ذات، بر ایکی جنبه ، برقاق صحیفه ایله بر دوری تجسم ایتدیریور ؛ اوله جه اجمال ایدیور . آندن ده تربیه فکرییه بادی بر نتیجه فلسفییه چیقماز . بونلر پک عالی مطلبلر اولدینی ایچون بر اسلوب ادبی ایله تذبیر ایدله یده محتاجدرلر . آنک ایچوندرکه بحث ایتدیکنز آثارک ادبیات عمومییه برر موقعی واردرد . ادبی و حکمی ماهیتی اولیان تاریخلرک تدویننده هیچ بر فائده ملحوظ دکلدرد . بو بابده خرج همت و صرف اغیرت ایدیله - جکنه - اولدینی کی - و ثائق مکنوز بولوندینی، برلردن جیقاروب - یا خود ترجمه ایدوب - صره سیله (واضولی دائره سنده) نشر ایتک دها ایی اولماز می ؟

هریب و مرقی — بو حرب هولناک مناسبتیله ارباب قلم طرفندن تألیف ایدیلن آثار ی انسال مستقبله تدقیق ایدرکن بزم آکادیه مدیمنز بر حقوق حقائق سیاهییه و اجتماعییه آگاه اوله جقدردکه اصل بشریتی بوفلا کته سور و کله یین اسباب و سوائق آنجق بو وقوف ایله قابل اوله بیاور . بناءً علیه لدنیات احوالک هر حالده زما ن زده ستره مجهولیتدن قور توله رق پیش انتباهمه عرض وجود ایده بیله جکنی تصور ایتک خطا اولور . حرب بشریت ایچون برهنکامه ، بر بادره اولدینی قدر ، تولید ایتدیکی احتیاجات و فیره طولایبسیاه ده فعالیت بشریه ایچون مؤثر بر منبه ، غایت فیاض بر سائق و - ساحه اقتصادیاته تعلقی

اعتباریله - مهم بررهبر تکمل اولمشد . ایشه بوسبيله درکه حرب ايله ترقیات آراسنده مناسبت وعلاقه آرامق لازمدر . اوزاغه ارجاع نظر ایدنجه ، [ناپولئون] زماننده کی آبلوقه سببيله شکر قامشدن شکر و بعض ترکیبات ايله سودا اعمال ایتک اصولنک اختراع ایدلش اولدیغنی نصل کوریورسه ق حرب حاضرک الجا آتیله آلمانیدم فن و صنعتک اعانتیله نیجه مواد ولوازمک وجوده کترلدیکنه حیرتله شاهد اولقدنیز . شو حالده دینه بیلورکه حرب ، استلزام ایتدیکی تذبذبات مالیه و تجاریه به زغمأ ، ترقیات اقتصادیك تقویه سنه وبالطبع ترقیات فنیهك عینی زمانده تکملنه مدار اولقدنیز . چونکه ، معلوم اولدیغنی اوزره فن ايله صنعت ، واونک وسائط تظاهراتی اولان دارالاستحضارات آره سنده قوی بر رابطه تساند موجوددر . ارباب قلمدن [ژول ساغرته] ك پك یکی انتشار ایدن بر اثرنده ، مؤلف ، حربك بوتعداد ایتدیکنز خواصنی اعتراف ایتمکله برابر دییورکه : « تأثیراتی بر زمان محدود و معینه منحصر اولان بو وضعیت غیر معتاده ، بونی استلزام ایدن « حادثه » ك محق اولدیغنی اثبات ایتش اولماز . حرب ، عرشیدن اول ، شمندوفر قضالرینه شبیه بر حادثه ، بر قضا در فقط شوقدر بر فرق ايله که ارباب فن ، بوقضالرك تحدید عدد و مضرتنه وسائط ممکنه ايله ساعی ایکن ، سیاسیون و رجال دوات ، عقد صلح هنکامنده ، ایلورده کندی مملکتلریك منافعه موافق شرائط تحتنده یکیدن باب خصومتی آچقه صالح وسائط واسبابی احضاردن خالی قالمازلر . آبلوقه حالده ، هر مملکت ، آنجق کندی محصورلات و امتعه سنه کوره طرز حیات و معیشتنی تنظیم ایتک اضطرارنده بولندیغندن طولاییدرکه حرب ، بذاته سربستی مبادلات دستوریك عموماً تطبیقنه پك بیوک بر حائل تشکیل ایتمکده در . » حرب زماننده ده موقراسینک بیوک برتهلکه اولدیغنی و بواسول ايله اداره اولنان حکومتلرك سیاست خارجی نقطه نظرندن بر چوق محظوراته معروض قالدقلمی و شوقدر وارکه علم و عرفانک تکملاتی سایه سنده تأثیرات مضره سی کسب خفت ایده چك اولان رأی عام قاعده سنك فنا جهتلری ده اولدیغنی اعتراف ایدن عینی مؤلف ، بونک « سلطنت فکریه » ك نقطه کاله ارقاسی ایچون اجرا ایتدیکی تأثیرات حسنه یی ذکر و ایضاحدن بر درلو کندی آله میوز . فی الواقع ده موقراسی واونک مولودی اولان آرای عمومی اصولی ، اکثریا حکومتلرك فعالیتلرینه حائل اوله جق بر درجه یه وارییور ایه ده بو محذوره مقابل حکومتلرك طریق صوابدن انحراف ایتلری احتمالی دافع ماهیتنی حائر بر قوه مانعه تشکیل ایتمکده در . بوندن استدلال اولنه بیلورکه ده موقراسی ايله اداره ایدیلن حکومتلرك محاذیر و مهالکی کتدجه آزالیور و دیگر طرفدن حالا موجودیتلری حس اولنان مطلقتیك حصون عصر دیده سی یواش یواش اندراسه اوغرادجه ، ده موقراسیك منافع و محسناتی دها زیاده نظره چارپیور . خلاصه اوله رش دییه بیلیرزکه بو حرب جهان سوزده ترقیات فکریه تکملات فنیه ايله مبسوطاً متناسب بر صورتده آثارینی کوسترمکدن بر آن خالی قالمقده در .

عالم فکریامده آلمانیا باسرو کینلک موقعی — قونت [هرتلینخ] یالکز عالم سیاستده

دکل ، ساحه علم و عرفانده بر موقع محترم اخرازا یتشد . مشارالیه [مونیش] ، [مونسترو] و [بون] شهر لرنده الهیات و فلسفه اوزرینه تتبعات عمیقده بولندقدن سوکره مسلك تدریسه سلوک ایتش ، ۱۸۶۷ سنه سندن ۱۸۸۲ تاریخنه قدر [بون] دارالفنون مدرسینی آره سنده بولنش و بالاخره [مونیش] ده [پروفیسور] تعیین اولمشدر . مشار الیهك آثار فنیه سی پك چوقدر . مهم مؤلفاتندن بری [ماده] دن باخدر . دیگر بر اثری ، [آرسطو] ك تعریفاتی وجهه ، [روح] ی موضوع

بحث ایتکده در . [جون لوقه] و [آلبه رتوس ماغنوس] ك مسالك فلسفیه لری حقنده کی اثری صوك درجه یوكساك بر ماهیت عامیه یی حاضر در . مشار الیه [سن اوکوسته ن] ك اعترافاتی بك مکمل بر صورتده ترجمه و بر مقدمه ایله توضیح ایتشدزه . بو اثر شیمدی به قدر بووادیده یازیلان آثارك فوقنده در . قونت (ههرتلیخ) ، [قله منسی بوئییکه ر] ایله برلکده قرون ستوسطه تاریخ فلسفه سنه دائر مهم تبیع اثرلری نشر ایتدیکی کی ، مؤسس لرندن بولندیی [کوره س] جمعیتی ریاستی ده احراز ایلشدر . [مونیش] مدرسلکننده بولندیی منتهجه فلسفه مکتب تاریخینسك ممثلی ایدی . روحیات علماسندن [تئودور وی پس] مشار الیهك اك بیوك رفقای مسلکندندر .

بو ذات ساحه سیاسیاتده ده ، قانون صنایعك اصلاحی ، تحصیل اموال اصولی ، عمله حقنده کی قوانین ، خرسیتیان ده موقراسیسی الخ کی مهم مسائل اجتماعی به دائر غایت عالمانه اثرلر نشر ایله شهرت عرفانه بر هاله تأیید علاوه ایتشدر .

تجربیات ایتسره [رودیه] ك وفاتی — عالم صنعت بیوك بر داعی ضایع ایتدی . [رودهن] فرانسه نك و بلکه بتون دنیاك اك بیوك صنعتکارلرندندر . [رودهن] ره تالیست مسلکته منسوب و آثاری شخصی ایدی . رغبت عمومی به مظهر اولان اثرلری بك چوئدر . [قوجه قاری] ، [دانائید] ، (۱۸۹۰) ، [ویقتور هوغو] ، [حیات رؤیاسی] ، [بالزاق] هیکالری ، [بوسه] [حوا] الخ کی شاه اثرلری و آمریقا ایچون وجودد کتیردیکی اوچ بیوك آبدیه ، عالمك تقدیر و حیرتنی موجب اولقده در . ۱۹۰۰ سنه سی مشهر عمومیسنده کنه دیسنه مخصوص بر شهجاده ایکیوزی . متجاوز انافس آثاری تشهر اولمشدی . حیاتك ۷۷ نجی سنه سنده افول ایدن بو صنعتکارك آثارندن [سن ژان باتیست] هیکلی (۱۸۸۰) ایوم [لوکسانبورغ] موزه خانه سنده بولنیور .

او غلم مولسه

بر کون چو جو غم سن ده یازار سهك ، بونی بیل که
بر لازمه در لفظه ده ، معنی کی دقت ؛
شا کرد مدام لغت اول . . چونکه مؤبد
تلیزه لغتدر هپ اساتید بلاغت .

فائزه عالی